

Posudek oponenta rigorózní práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

Obor rigorózního řízení:

Uchazeč: Martin Junge M.A.

Název rigorózní práce: Kommunikation, Kontrolle, Vertrauen?

Zu Durchführung, Akzeptanz und Bewertung des Distanzunterrichtes am Lehrstuhl für Germanistik an der Pädagogischen Fakultät der Südböhmischen Universität in Budweis unter besonderer Berücksichtigung der Sprachübungen Deutsch.

Oponent: Dr. phil. Zdeněk Pecka

Pracoviště: Katedra germanistiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Text posudku (rozsah dle zvážení oponenta)

Kandidát předkládá práci, která zpracovává čerstvé zkušenosti s distanční výukou na katedře germanistiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích během přechodu na distanční formy výuky v letním semestru na jaře 2020 kvůli krizi způsobené novou koronavirovou nákazou. Po formální ani jazykové stránce není co vytknout, ve svém posudku se tedy soustředím nejprve na některé tematické nedostatky, potom zdůrazním nezpochybnitelný přínos práce, avšak již v tomto místě si dovoluji konstatovat, že právě odborným zpracováním nedávné pedagogické zkušenosti je předkládaná studie aktuální, zajímavá a pro blízkou budoucnost praktické oborové didaktiky přínosná.

Práce neskrývá, že vyhodnocuje subjektivní pracovní zkušenost předkladatele, tudíž nelze očekávat přespříliš úzkou teoretickou analýzu dat získaných standardními výzkumnými metodami. Místo nich však práce obsahuje zkušenost vyučujícího konfrontovanou se studentským hodnocením distanční výuky v LS 2020 na základě evaluačního dotazníku, který si katedra germanistiky PF JU nechala vyplnit svými studenty a studentkami. Cíle studie jsou definovány v úvodu práce a slibují snahu představit organizaci studia ve vybraných praktických předmětech na katedře germanistiky PF JU, zhodnotit interakci mezi vyučujícími a studenty, analyzovat možnosti on-line testování a vyvodit závěry včetně doporučení pro další práci. Je škoda, že v úvodu práce slibovaná analýza didakticky plnohodnotné výuky v distanční podobě ani formulace z ní vyplývající doporučení nejsou vyčerpány maximálně – vzhledem k tomu, že potřeba distanční výuky na vysokých školách ještě určitou dobu potrvá a v nějaké kombinované formě pravděpodobně také již zůstane součástí výuky i po odeznění koronavirové krize.

Struktura práce je smysluplná, logická a přehledná. Kratší teoretická část popisuje nejprve koncepci předmětů jazykových cvičení v rámci bakalářského studijního programu Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání a potom obecné podmínky výuky na vysokých školách, změněné průběžnými opatřeními státu v rámci zvládnutí koronavirové krize. Nejzajímavější je kapitola 4, která se věnuje teoretickému chápání distanční výuky (nejen) v oboru němčiny jako cizího jazyka (DaF). Klíčová jsou tvrzení, která chápou distanční výuku na jedné straně jako problém, na druhé ovšem také jako novou výzvu, která navazuje na dosavadní a hojně rozšířené koncepty samostatného učení. Zde do jisté míry postrádám hlubší strukturovaný vhled do jednotlivých kompetencí, které jsou v předmětech

jazykových cvičení rozvíjeny, a do teoretických možností (či nemožnosti) jejich prohlubování distanční formou.

Obsáhlá praktická část přibližuje průběh jarní distanční výuky na katedře germanistiky PF JU. Především na základě vlastní zkušenosti se předkladatel práce věnuje vybraným aspektům distanční výuky prostřednictvím on-line aplikace Moodle. Pro lepší uvědomění si kontextu bych v práci uvítal přehledné porovnání alespoň dvou nejrozšířenějších platforem pro on-line výuku a organizaci pracovních týmů: MS Teams a Moodle. Strukturovaný popis vlastností obou platforem, obsáhlejší než v kapitole 9.2 (str. 103-104), včetně výčtu jejich nevýhod i předností pro analyzovanou výuku praktických předmětů by čtenáři umožnil přesnější a komplexní představu o možnostech obou služeb a dovedl by si tak zkušenosti kandidáta s platformou Moodle jejich funkcionalit i nedostatků lépe zasadit do kontextu, než jak to umožňuje popis jejich výhod a slabin rozptýlený v předkládané práci.

Obě služby, jak MS teams tak Moodle, se po zkušenosti z jara 2020 staly platformami ze strany Jihočeské univerzity oficiálně podporovanými. Vzhledem k situaci v první polovině roku 2021 i k předpokladu, že osvědčené formy distanční výuky zůstanou i nadále zachovány v podobě nějaké hybridní výuky v budoucnu, je rychle vzniknuvší studie Martina Jungeho významným příspěvkem do aktuálních úvah o podobě další přípravy studentů učitelství německého jazyka. Předkladatel se v praktické části úzce soustředí na možnosti kontroly práce studentů a testování v platformě Moodle. Popisuje a analyzuje jednotlivá technická řešení v aplikaci i vlastní bohatou zkušenosti s nimi a tím čtenáři zprostředkovává důležitou praktickou zkušenost, kterou by jinak musel každý sám získávat během práce s aplikací. Cílů práce, jak si je její autor zformuloval v úvodu, se mu tak podařilo přesvědčivě dosáhnout. Zkušenost své distanční výuky nakonec dává kandidát do širšího kontextu evaluačního výzkumu na katedře germanistiky, ve kterém dotazovaní studenti udávají, že přes počáteční šok a nezkušenost obou stran – jak vyučujících, tak studentů s intenzivní distanční výukou, byla výuka úspěšná a jako největší překážky se nakonec ukázaly na jedné straně částečná špatná technická vybavenost studentů a na druhé někdy i nedostatečné připojení k internetu.

Dotazy oponenta k obhajobě rigorózní práce (dle zvážení oponenta)

1. Jaké jsou klíčové vlastnosti obou oficiálních platforem pro distanční výuku na JU – MS Teams a Moodle?
2. Jaké jsou jednotlivé výhody a nevýhody těchto aplikací ve výuce praktického jazyka v rámci bakalářského studijního programu Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání?
3. Jak lze platformu Moodle efektivně využívat i po odeznění koronavirové krize po předpokládaném obnovení prezenční výuky?
4. Jak se podle kandidátovy zkušenosti projevovaly v distanční výuce na elektronických platformách typické rušivé elementy jako nesoustředěnost, snadné odvedení pozornosti, neschopnost hlubokého soustředěného čtení apod.?

Závěr

Rigorózní práce Martina Jungeho “Kommunikation, Kontrolle, Vertrauen?“ **splňuje** požadavky standardně kladené na rigorózní práce v oboru Učitelství německého jazyka a **doporučuji** ji k obhajobě před komisí pro rigorózní zkoušky.

České Budějovice, dne 29. 12. 2020

Zdeněk Pecka